

presv. Euharistiji, zatim zašto je Krist pod prilikama kruha i vina ovaj Sakramenat naredio i zašto je u opće ovaj Sakramenat naredio. Ova dva velika pitanja nije bilo dobro strpati u jednu katehezu (5), jer je gradivo preveliko, a pitanja su to za shvaćanje i odraslih dosta teška. Slijedeća (6) kateheza govori o štovanju presv. Euharistije, sedma o pričesti, osma o plodovima dostojnog pričješćanja, deveta o nedostojnoj pričesti, deseta o pripravi za sv. pričest, jedanaesta kako se prima sv. pričest i dvanaesta, posljednja, govori o zahvaljivanju poslije sv. pričesti. U deset govora prvopričesnicima obragjeno je više lijepih tema. Osobito je dirljiv treći govor „von den drei Kommunikanten“, a to je Juda, koji je na svoju propast pričestio se, sv. Petar, koji nije u dobru ustrajao sa svoje preuzetnosti, i bl. dj. Marija, koja je najdostojnije i s najvećim plodom prvu sv. pričest primila. U zadnjem se govoru preporučuje česta sv. pričest. — Pouka o potvrdi imade pet kateheza, u kojima se razlaže, što je sv. Potvrda, koji su učinci, tko je dje-litelj, sedam darova Duha Svetoga, i što znače obredi ovoga sv. Sakramenta (krizma, ulje, balzam, križ, pljuska). Na koncu imade govor za potvrđjenike.

Gg. vjeroučitelji moći će se ovom knjižicom dobro poslužiti, a i dušobrižnicima će dobro doći kod pouke malenih. Knjižicu preporučujemo. Cijena je neznatna K 1'50, uvez. K 2.

Dr. Pazman.

П. М. Саладилѡвъ: Къ бо-просу о реформѣ календаря. Два доклада. С. Петербургъ 1910. Стр. 80. (P. M. Saladilov: „K pitanju o reformi koledara“. Dvije rasprave. Petrograd 1910).

Da ne bi ova knjižica prošla neopažena u našoj „Bog. Smotri“, evo o njoj nekoliko riječi. Knjižica sadržava dva Saladilovljeva predavanja. U prvom nas S. upućuje, o čemu se radi. God. 1830. vijećao je posebni odbor carske akademije nauka u Petrogradu o reformi koledara i stvorio je zaključak, da je neophodno nužno zamijeniti julijanski koledar gregorijanskim. No ministar nastave knez Liven bijaše protiv toga iz crkveno-politi-

čkih razloga, i njegovim nastojanjem skine car Nikola I. pitanje o koledaru s dnevnoga reda.

God. 1899. pokrenulo je rusko astronomsko društvo iznove to pitanje. Posebni odbor ovog društva u zajedini sa zastupnicima interesiranih ministarstva stvorio je ove zaključke: Gregorijanski koledar ne će se podnipošto usvojiti. Umjesto da se julijanski koledar ispravi prema gregorijanskomu, ispraviti će se prema prijedlogu profesora Medlera, naime tako da se svakih 128 godina ispusti prijestupna godina. Dan proljetne jednači neka se ustanovi, kakav je bio u vrijeme rođenja Isusova, a ne u vrijeme Nicejskoga sabora; od sadanjeg broja godina neka se oduzme 14 dana. Na taj će način razlika između istoka i zapada biti 1 dan, a iza g. 1920. dva dana. Dioba dana i mjeseci neka ostane kao i prije. Međunarodna konferencija neka ispita to pitanje, neka ustanovi prvi meridian. U svezi s promjenom koledara neka duhovna oblast ustanovi uskrсне pomične svetkovine uvaživši prijedlog berlinskog profesora Förstera, kako se Uskrs ne bi ravnao po promjeni mjeseca.

S. ne odobrava zaključke astronomskog društva. Navodi za to više razloga. Glavni je, što se na taj način faktički ne dolazi do jedinstva sa zapadom. Koledar mora biti jedan te isti za sve ljude. Zato stavlja poseban prijedlog. Koledar imade biti sunčani, točan i prema najnovijim rezultatima znanosti. Julijanski koledar računajuć građansku godinu 365.25 dana lučio se g. 1900, od sunčane godine koja broji 366'2422 dana za 0'0078. Ako bi ta razlika ostala trajna, to bi za 128 narasla za 1 dan. Zato hoće prof. Medler da se u julijanskom koledaru svakih 128 godina jedan dan ispusti. Gregorijanski koledar nije mnogo lošiji, jer njegova je razlika od sunčane godine umetanjem jednoga dana svake četvrtje i svake četristote godine — samo 0'0002. Razlika od sunčane godine tako je malena, te u 4.000 godina jedva naraste na 1 dan, a u 10.000 godina nije veća od 2 dana. Odatle slijedi da po Medleru ispravljeni julijanski koledar nije mnogo točniji od gregorijanskog, a u prijedglednosti i jednostavnosti za njim kud i kamo zaostaje.

Početak godine neka bude proljetna

jednač. Početak brojenja godina ili era ne da se prema Saladilovu znanstveno odrediti za sve narode jednako. Zato neka se zadrže stare ere, ali te neka se prilagode sunčanoj godini, koja počinje s proljetnom jednači. Svakih 128 godina neka se ispusti jedan dan. Počme li se tako s god. 1920. bit će neprijestupne godine 1920., 2048., 2176. itd. u kršč. eri. Tu se Saladilov ipak priključio Medleru i to radi nekrščana. Kad već primaju novi koledar, neka primu koji je točniji. Proljetna jednač neka se fiksira prema prvom meridijanu; koji je prvi meridi an, to je stvar dogovora. Razdioba dana na 24 sata neka ostane, samo neka se broji ne 12 + 12, već od 1 do 24. Da se brojenje dana u jednom mjesecu slaže s brojenjem dana u drugom mjesecu, predlaže Saladilov s franc. astronomom Armelinom ovo: nova godina neka bude bez datuma, ostalih 364 dana neka se razdijeli na 4 četvrti po 91 dan, u svakoj četvrti 13 nedjelja, svaki mjesec po 30 dana, a samo zadnji u svakoj četvrti 31. Na taj će način svaka četvrt početi s ponedjeljkom a svršiti s nedjeljom a pojedini datumi svake godine past će vazda u isti dan, dok se po dosadanjim koledarima slažu datumi mjeseca s danima tjedna tek svake 28. godine. Dan odmora neka praznuju svi narodi jedan te isti, pojedine religije neka si ga nazovu svojim imenom (isti dan bit će za krščane nedjelja, židove subota, muhamedance petak).

Uz novu reformu koledara — kaže S. — treba da pristane crkva. Ne pristane li crkva na promijenjeni koledar, valja ga posve odbacit, inače će šteta biti veća od koristi. Oslanjajući se na to, što je kršč. crkva uzela koledar od pogana i sjećajući se Spasiteljevih riječi: „subota poradi čovjeka, a ne čovjek poradi subote“ apelira S. na crkvu, neka za sve svetkovine ustanovi stalan nepomičan dan, a svetkovine neka prije gledno porazmjesti. I odmah u svojoj raspravi čini konkretne prijedloge za Uskrs, Božić, Pogoavljenje, Obrezovanje, Veliku Gospu itd. Govoreći o Uskrsu zalazi u odluju stručno obrađenu digresiju, na osnovu koje predlaže 19. travnja kao stalan dan svetkovanja.

U drugom predavanju govori Sa-

ladilov o tom „kakova mnijenja postoje o pitanju koledara i koji su uvjeti neophodno nužni za riješenje toga pitanja.

Dvojako se misli o koledaru. Jedni su protiv reforme koledara u Rusiji, drugi su za reformu. Prvima dokazuje S. ponajprije važnost reforme, a onda njenu mogućnost. Nemoguće bi bilo reformirati koledar, ako bi se tome opirali crkveni poglavari. Ali S. navodi izvještaje crkve carigradske, grčke, srpske, crnogorske i ruske, da principiellno ne bi bile protiv reforme. S prof. Bolotovom mnije S., da pitanje o promjeni koledara nije pitanje religiozno ni povjesno, već praktičko, komu se crkva može mirne duše prilagoditi. No s istim profesorom, Rimu vrlo nesklonim, ističe, da se Rusija ne može odreći julijanskog koledara za volju gregorijanskog. To bi se — veli — tumačilo, kao da se Rusija podvrgla papi u cjelokupnom istočnom pitanju, t. j. i u nauku o Duhu sv. i primatu. Jedinstvo se može postići samo ako obje strane primu nov točan koledar. — S. se obazire i na one, koji hoće reformu u koledaru, kao što su prof. Trpković Nedjeljković, Förster, Golubinskij, Stepan, Protopopov i drugi.

S. ispituje stručnom spremom njihova mnijenja. Na koncu postavlja svoje teze, koje glase ovako: Svaka reforma koledara spojena je s teškoćama. Julijanski koledar sam po sebi nije takav, da bi trebao reforme. Reforma je nužna radi jednoličnosti svih ljudi. Pa ta nužda tim je veća, čim više imade religija u istoj zemlji. Najviše interesa za unificaciju koledara imade Rusija, zato treba ona da započne akciju. Gregorijanski koledar sam po sebi nema nikake prednosti pred julijanskim. Iz crkveno-političkih razloga ne smije Rusija primiti gregorijanski koledar, ni u sadanjem ni u ispravljenom obliku, kako to predlažu Förster, Nedeljković i dr. Rusija bi mogla primiti samo posve novi, svima zajednički, koledar, različit od obih starijih, ustanovljen prema objektivnim istraživanjima. Taj bi se koledar morao kod svakog pojedinog naroda obzirati na sve grane života, prema tomu i na crkveni život. Novi koledar imade se uvesti međunarodnim ugovorom u sporazumku s duhovnim oblastima. Učenjaci svih na-

roda neka to pitanje proučavaju, i što skorije neka se sastane međunarodna učena konferencija. Šta ta konferencija zaključi, to neka sve vlade nakon prethodnjeg diplomatskog ugovaranja u svojim državama uzakone.

Iznesosmo поближе sadržaj Saladi-lovljeve knjižice, da se vidi, što Rusi o reformi koledara misle. Iz svega izbija, kako je istočno pitanje još uvijek bolna i nezacijeljena rana, kako Rusi još uvijek zadiru od Rima, kako još uvijek ne će ni da čuju za gregorijanski koledar, makar ga čitav ostali kulturni svijet drži. Doista neosnovan strah!

Dr. K. Dočkal.

Hedley John Cuthbert G. S.
B. Lex Levitarum oder Vorbereitung auf die Seelsorge.
 Povlašćeni prijevod njemački s engleskoga od P. Odila Starka.
 O. S. B. U Paderbornu 1911.
 Naklade tiskare sv. Bonifacija, str. IV. + 256 u maloj osmini.
 Cijena 2 M 60 = K 3.

Hedley, biskup u Newportu u Engleskoj, napisao je, a Stark preveo je u njemački ovo svake preporuke vrijedno djelo za svakoga svećenika, a napose za mladomisnike i bogoslove, koji se pripravljaју za uzvišeno zvanje dušobrižnika. Sadržaj pako 11 konferencija, kojima je podloga djelo sv. Gregorija Velikoga, znamenita „Regula Pastoralis“. Iza „Predgovora“ objelodanjuje pisac svoje dvije propovijedi, što ih je držao jednu 1900. a drugu 1904. o sv. Gregoriju Vel., a u savezu stoji sa ostalom sadržinom cijeloga djela. U 11 konferencija zatim raspravlja o slijedećim temama: 1. o zvanju, 2. o krjeposnom življenju prije sv. reda, 3. o čistoći duše, 4. o ljubavi k dušama, 5. o životu u sjemeništu, 6. o nauku, 7. o učenju filozofije, 8. o učenju lijepe knjige, 9. što sv. Gregorije misli o učenosti dušobrižnikovoj, 10. o učenju sv. Pisma, napokon 11. o znanostima i svećeničkoj službi. U ovim konferencijama nalazi se mnogo zlatno zrnce, te sam uvjeren, da će svatko, pa i najučeniji i najpobožniji, kad usčita koju od

ovih konferencija, naći i za sebe i nešto nova, česa dosad nije znao, i nešto poučna za život. Djela sv. Otaca su od općenite neke vrijednosti, tako te se u njima nagje pouke i za kasnija vremena od onog, u koje su napisana. Preporučujemo.

Dr. Pazman.

Rasche Bernhard. Das Breviergebet nach der Konstitution Pius X. „Divino afflatu“. Drugo izdanje. Paderborn 1912. Naklada tiskare sv. Bonifacija, str. 40 u maloj osmini. Cijena 50 Pfennig = 60 filira.

Poput drugih tumača najnovije Papine konstitucije polazi i ovaj pisac svojim posebnim putem, ne držeći se reda u samoj konstituciji, već sa svog posebnog gledišta tumači, kako se moli brevijar 1. na velike svetkovine, 2. na manje svetkovine, 3. kad je simplex, 4. kad je feria ili Vigilia, 5. kad je subota, 6. kad je nedjelja, 7. kad je dan u osmini koje svetkovine, 8. kad je mrtvačka služba. Govori zatim 9. o komemoracijama, 10. kojim se redom uzimaju, 11. što biva, kad na jedan dan padnu dvije svetkovine, 12. kamo se prenašaju, 13. kamo reponiraju, 14. kako se večernja moli in casu concurrentiae, 15. kad se uzima Suffragium, Symbolum, preces? 16. kad je svetkovina patrona, 17. kad je osmina njegova, 18. kad dvije svetkovine imaju istu službu, 19. kad je posvetilo crkve. U dodatku I. imaju opaske i uputa za sv. misu, a u dodatku II. što vrijedi još ove godine 1912. Djelce preporučujemo.

Dr. Pazman.

Gruber dr. Patriz. Anleitung zum Breviergebet und zur Feier der heiligen Messe nach der Konstitution „Divino afflatu“. Graz 1912, Naklada Ulr. Mosserova (J. Meyerhoff) c. i kr. dvorskog knjižara.

Papina konstitucija „Divino afflatu“, kojom se uvode nekoje reforme u Brevijaru i Missalu, povodom je či-